

ISSN (E): 2181-4570

BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN SAMARALI FOYDALANISH

To'raqulov Akbar Rustam o'g'li

DTPI Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası
o'qituvchisi

Bobonazarova Durdona Shuhratovna

DTPI Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi II bosqich talabasi
bobonazarovadurdona@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinif darslarida interfaol metodlarning ta'limdagi o'rni, ularning turlari yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, interfaol metodlar, "Ajurli arra" strategiyasi, "Debat" metodi.

Annotation: In this article, the advantages and types of interactive methods in education in elementary school classes are explained.

Key words: education, training, interactive methods, "Jigsaw" strategy.

Аннотация: В данной статье объясняются преимущества и виды интерактивных методов в обучении на уроках начальной школы.

Ключевые слова: образование, обучение, интерактивные методы, стратегия «Пила».

Hozirgi kunda ta'lim jarayonlarida o'qitishning zamonaviy metodlaridan unumli foydalanilmoqda. Hozir o'qitish jarayonida interfaol metodlardan foydalanish yuqori samara bermoqda. Ushbu metodlarni qo'llashda o'qituvchi har bir darsning ta'limiy, tarbiyaviy, uslubiy jihatidan kelib chiqib tanlashi maqsadga muvofiq bo'ladi. Bu metodlarni qo'llash o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishlarini orttiradigan, ularning bilimni kengaytiradigan, mantiqiy fikirlashini o'stiradigan ma'naviy yetuk shaxsni tarbiyalashga yordam beradi. Buni o'rgatish uchun o'qituvchi, avvalo, o'zi bilimli va dono bo'lishi, o'rgatayotgan narsasini puxta o'rganishi kerak. Yosh avlod bizning, ona Vatanimizning kelajagidir. Ona Vatanimizning kelajagi, yuksalishi yosh avlodning qo'lidadir. Har tomonlama barkamol, bilimdon, komil, yetuk shaxsni tarbiyalash bizning, barchamizning vazifamizdir.

"Interfaol" so'zi ingliz tilida "interact" so'zidan olingan bo'lib, "inter"- o'zaro ikki tarflama, "act"-harakat qilmoq degan ma'nolarni anglatadi. Interfaol metodlar

o'quvchilarning olgan bilimlarini mustahkamlashga, mustaqil fikirlashga, dunyoqarashini kengaytirishga ko'maklashadi.

Hozirgi kunda eng ko'p qo'llaniladigan interfaol metodlar quyidagilar hisoblanadi: "Ajil" (amaliy, jamoaviy, ijodiy loyihalar) strategiyasi, "Baliq skeleti" grafik organayzeri, "Bahs-munozara" strategiyasi, "Bumerang" strategiyasi, "Venn diagrammasi" grafik organayzeri, "Ajurli arra" strategiyasi, "Yagona davra" strategiyasi, "Debat" metodi va boshqalar.

"Ajurli arra" (fransuzcha "ajour"-bir yoqdan ikkinchi yoqqa o'tgan, tomoni ochiq) strategiyasi o'quvchi (talaba) larga yaxlit muayyan mavzuni bir nechta necha qisimlarga ajratish orqali mohiyatini yoritish imkoniyatini yaratadi. Ushbu metod qo'llanilganda o'quvchi (talaba) lar tayyor matnlar bilan ishlaydi.

Dars jarayonida ushbu strategiyadan foydalanish quyidagicha boradi:

1. O'qituvchi o'quvchi (talaba) larni "Ajurli arra" strategiyasi mohiyati bilan tanishtiradi;
2. Talabalarni guruhlariga ajratadi;
3. O'zlashtiriladigan materiallar bir nechta qismlarga ajratilgan holda alohida qog'ozlarda qayd qilinadi.
4. Matnli materiallar joylashtirilgan paket guruhlariga tarqatiladi;
5. Guruhlar matnli materiallardan foydalanib, topshiriqni bajaradi;
6. Topshiriq bajarilgach, har bir guruhdan matnni yaxshi o'zlashtirgan o'quvchi (talaba) ajratib olinib, ulardan ekspert guruhi shakllantiriladi;
7. Ekspert guruhi a'zolari o'zlari o'zlashtirgan material mazmunini boshqalarga yetkazish rejasini tuzadi;
8. Ekspert guruhi a'zolari o'zlari o'zlashtirgan material mazmunini boshqa guruhlariga ham o'rgatadi.

"Debat" metodi. Bu qarama-qarshi nuqtayi-nazarlarning o'zaro bahsi (to'qnashuvi) bo'lib, u o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga, turli masalalarni o'rganish va o'zlari haq ekanligiga boshqalarni ishontirishga o'rgatadi. Debatlar Qadimgi Gretsiyada yaratilganligi haqida nazariy ma'lumot beriladi. Debatlar bu jamoaning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, bunda jamoaning har bir a'zosi o'zining burch va majburiyatlariga ega bo'ladi, kim g'alabaga erishganini esa debat yakunida jamoalarning argumentlari, faktlari, favqulodda savollar va ularga berilgan javoblar asosida hakamlar jamoasi yoki o'qituvchi belgilab beradi. O'quvchilar bilan debat o'tkazganda 3 ta tamoyilga amal qilish kerak. Debatlar ko'p narsaga o'rgatadi (Chunki

debat o'tkazishdan maqsad faqat g'alaba qozonish emas, balki asosiy maqsad debatlar yordamida yangi bilimlarni egallashdir). Jarayonga faol ishtirok va vijdonlilik majburiyati (Bu tamoyil debatning o'zagi bo'lib, noto'g'ri argument keltirish va savollarga javob berishda mantiqan noto'g'ri yo'ldan ketishning oldini oladi). O'zaro hurmatni saqlash (Debat ishtirokshilarining shaxsiga qasddan teskari aloqaga kirishmaslik shart, o'zga o'quvchi tomonidan aytilgan nazariya yoki fikrga qarshi chiqayotgan bo'lsa, uning obro'sini to'kish maqsadga muvofiq emas. Chunki debat g'oyalari va bu g'oyalarning to'qnashuvidan iborat). Debatda 2 ta jamoa ishtirok etadi. 1-jamoa: Tasdiqlovchi tomon sifatida. 2- jamoa: Qarama-qarshi yoki inkor etuvchi tomon sifatida qatnashadi. Jamoalardan so'zga chiquvchilar spikerlar deyiladi. T1, T2, T3-tasdiqlovchi tomon spikerlari. Q1, Q2, Q3-qarama-qarshi tomon spikerlari. Debatlarda quyidagi mahoratlar zarur bo'ladi: Tanqidiy tafakkur (tanqidiy fikr yuritish), tadqiqiy malakalar, tashkiliy malakalar, tinglash va yozma qayd qilish va taqdim etish kabi ko'nikmalar shakllantiriladi. O'tkaziladigan debatning mavzusi aniq, tasdiqlovchi tugallangan fikr shaklida bo'lishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, dars jarayonida turli xil interfaol metodlardan foydalanish dars samaradorligini, o'quvchilarning bilim salohiyatini, ularning qiziqishlarini, savodxonligini oshirishga, olingan bilimlarni takrorlash hamda mustahkamlashga yordam beradi. Interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning tanqidiy fikrlarini rivojlantirishga, jamoa bo'lib ishlashga o'rgatadi. Buning uchun o'qituvchilar dars jarayonida samarali metodlardan foydalanish kerak.

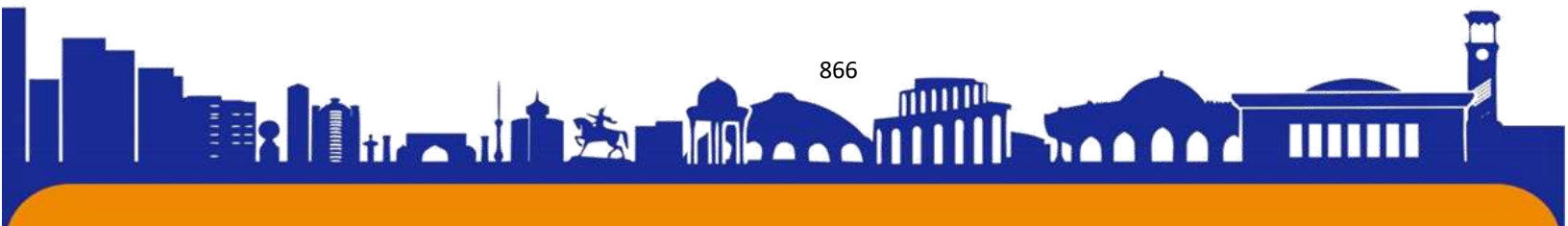
Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O.U. Avlayev, S.N. Jo'rayeva, S.P. Mirzayeva "Ta'lim metodlari" o'quv-uslubiy qo'llanma, "Navro'z" nashriyoti, Toshkent – 2017.
2. D. Ro'ziyeva, M. Usmonboyeva, Z. Xoliqova "Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi (metodik qo'llanma)". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2013.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5040-son Qarori // "Xalq so'zi" gazetasi, 2021-yil 27-mart, № 62 (7842).
4. Mustaqillik: izohli ilmiy-ommabop lug'at. Ikkinchi nashri. - Toshkent.: Sharq. 2000. - V. 144.

5. Ma'naviyat: asosiy tushunchalar izohli lug'oyi. – T.: G'. G'ulom. 2009. B.313.
6. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf "Ijtimoiy odoblar". HILOL-NASHR" nashriyoti. 2020 yil. 153-bet.
7. Akbar T. Opportunities to Form Spiritual Competence in Students of the 10-11th Class //Web of Scholars: Multidimensional Research Journal. – 2022. – T. 1. – №. 8. – C. 160-167.
8. Rustamovich T. A. Islom Ta'limotlarda Shaxs Ma'naviyati Masalalari //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2021. – T. 1. – №. 5. – C. 186-190.
9. Rustam o'g' A. T. et al. Milliy o'quv dasturining hayotimizdagi o'rni //Journal of Universal Science Research. – 2023. – T. 1. – №. 5. – C. 88-93.
10. TA Rustamovich (2021) Issues of Personal Spirituality in Islamic Teaching International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD) 1(6), 886-889
11. Akbar To'raqulov Rustam o'g'li, & Hakimova Nigina Ma'mur qizi. (2023). Milliy o'quv dasturining hayotimizdagi o'rni. Journal of Universal Science Research, 1(5), 88–93. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/616>
12. Akbar To'raqulov Rustam o'g'li, & Jumanazarova Durdon Abdvohidovna. (2023). Oliy ta'limda korrupsiyaga qarshi kurashish. Journal of Universal Science Research, 1(5), 101–109. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/619>
13. Akbar To'raqulov Rustam o'g'li, & Xurramova Aziza Abdurasul qizi. (2023). XALQARO BAHOLASH DASTURI ASOSIDA O'QUVCHILARNING BILIMINI BAHOLASH METODOLIGIYASI. Journal of Universal Science Research, 1(5), 94–100. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/618>
14. Akbar To'raqulov Rustam o'g'li, & Abdullayeva Xumora O'tkirbekovna. (2023). TA'LIM METODLARI VA VOSITALARI. Journal of Universal Science Research, 1(5), 503–508. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/694>
15. Akbar To'raqulov Rustam o'g'li, & Choriyeva Diyora Muhiddinovna. (2023). Boshlang'ich ta'limda tarbiya metodlari. Journal of Universal Science Research, 1(5), 509–512. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/695>

16. Saidova Parvina Mirzo qizi, & Murodullayeva Zaytuna Abdulloyevna. (2023). SHARQ MUTAFAKKIRLARINING MA'NAVIY TARBIYA HAQIDAGI TA'LIMOTLARI. *Journal of Universal Science Research*, 1(5), 340–351. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/665>
17. Saidova Parvina Mirzo qizi, & Saparova Shalola Sheraliyevna. (2023). ABDURAUFI FITRATNING "OILA" ASARIDAGI MA'NAVIY-AXLOQIY QARASHLARI. *Journal of Universal Science Research*, 1(5), 352–362. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/666>
18. Saidova Parvina Mirzo qizi, & Pardayeva Sevara Abdunosir qizi. (2023). 1-4-SINF O'QUVCHILARIDA MA'NAVIY TARBIYA INDIKATORLARINI SHAKLLANTIRISH MAZMUNI. *Journal of Universal Science Research*, 1(5), 363–373. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/667>
19. Чарыев, И. Профессор кафедры Педагогике ТерГУ. Одинабобоев Фазлиддин, Магистрант 2-курса ТерГУ. СОВРЕМЕННЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ. *Научно-практический журнал «Энигма» Выпуск № 32 (Апрель 2021).*, 93.
20. Norbutaevna, N. D., & Kizi, M. R. S. (2022). PEDAGOGICAL SYSTEM FOR FORMING SPIRITUAL COMPETENCE OF STUDENTS IN MODERN CONDITIONS. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(3), 754-760.
21. Donaeva, N. (2022). PEDAGOGICAL SYSTEM OF FORMING SPIRITUAL MATURITY IN STUDENTS IN INFORMATION ENVIRONMENT. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL)*, 3(12), 64-72.
22. Donayeva, N. N., & Normurodova, F. A. (2021). O'QUVCHILARDA MANAVIY-AXLOQIY SIFATLARNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT VOSITALARIDAN FOYDALANISH. *Academic research in educational sciences*, 2(NUU Conference 1), 214-216.
23. Donayeva, N. N. T. (2020). ZAMONAVIY AXBOROT MUHITIDA O'QUVCHI YOSHLARNING MA'NAVIY-AXLOQIY QIYOFASINI YUKSALTIRISH. *Студенческий вестник*, (22-8), 65-66.
24. Abdurazakov, F. A., & Meliev, S. K. (2022). Interactive Methods Used In The Formation Of Creative Activity (On The Example Of Primary School Students). *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(1), 257-262.
25. Abdurazakov, F. A., & ugli Oadinaboboev, F. B. (2022). Pedagogical importance of using module educational Technologies in the system of continuous

education on the basis of modern approaches. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(1), 173-180.

26. Abdunabievich, F. A., Ugli, F. O. B., & Norbutaevna, N. D. (2022). TYPES OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES THAT CORRESPOND TO THE SPECIFICS OF MORAL AND AESTHETIC EDUCATION AND TEACHING OF STUDENTS.

27. Абдуразақов, Ф. (2022, October). ЎҚУВЧИЛАРГА АХЛОҚИЙ-ЭСТЕТИК ТАРБИЯ БЕРИШДА НОТИҚЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. In *E Conference Zone* (pp. 110-115).

28. Абдуразақов, Ф. (2022). ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИДА УҚУВЧИЛАРНИНГ НОТИҚЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. *Conferencea*, 78-84.

29. Чарыев, И., & Абдураззоков, Ф. (2021). СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Энигма*, (32), 86-93.

30. Abdurazakov, F. (2022). SPEAKING SKILLS FORMATION MECHANISMS. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(11), 91-100.

31. Xudayqulov, X., & Abdurazaqov, F. (2022). ЁШЛАР ОРАСИДА НУТҚ МАДАНИЯТИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ. *Science and innovation*, 1(В7), 815-821.

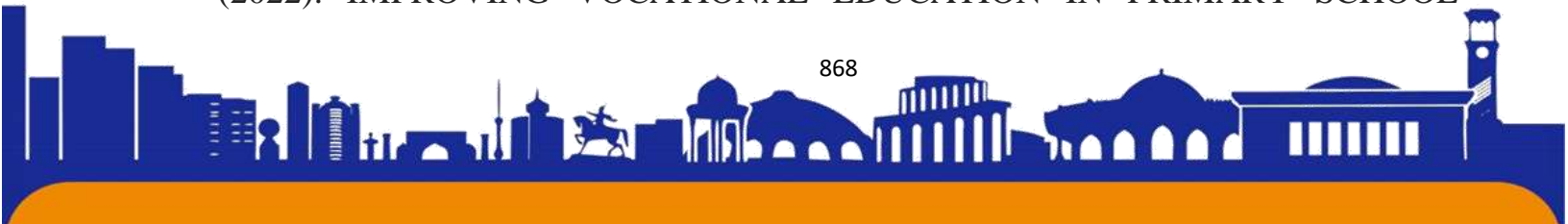
32. Абдуразақов, Ф. А. (2023). ОҒЗАКИ ВА ЁЗМА НУТҚҚА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР. *Journal of Universal Science Research*, 1(1), 36-42.

33. Чарыев, И. Профессор кафедры Педагогике ТерГУ. Абдураззоков Фазлиддин, Магистрант 2-курса ТерГУ. СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Научно-практический журнал «Энигма» Выпуск № 32 (Апрель 2021).*, 86.

34. Абдуразақов, Ф. (2022). У^ УВ МАШЕУЛОТЛАРИДА У^ УВЧИЛАРНИНГ НОТИҚЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ.

35. Abdurazaqov Fazliddin Abdunabiyevich. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARIGA TARBIYA BERISHDA PEDAGOG NUTQI. *Journal of Universal Science Research*, 1(4), 16–23. Retrieved from <http://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/396>

36. Baxriddin o'g'li, F. O., Abdunabiyevich, F. A., & Norbo' Tayevna, N. D. (2022). IMPROVING VOCATIONAL EDUCATION IN PRIMARY SCHOOL

STUDENTS BY DEVELOPING PRIMARY MECHANISMS OF NATIONAL CRAFTS. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(02), 577-580.

37. Абдуразаков, Ф. (2022). О ‘quvchilarga axloqiy-estetik tarbiya berishda notiqlik madaniyatini shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish. *Современные тенденции инновационного развития науки и образования в глобальном мире*, 1(3), 16-22.

38. ABDUNAYEVICH, F. тикланишдан-миллий юксалиш” деган дастурий ғоя ёшларни Она юртга са-доқат руҳида тарбиялаш, уларда ташаббускорлик, фидойилик, ахлоқий фази-латларни шакллантириш-ўта шарафли вазифа эканлигини таъкидлаган1.

39. Abdunabiyevich, A. F. (2023). OLIY TA’LIM MUASSASASI TALABALARIGA TARBIYA BERISHDA PEDAGOG NUTQI. *Journal of Universal Science Research*, 1(4), 16-23.

40. Eshqorayev, S. S., Ro’zimurodov, B. I., & Choriyeva, M. S. (2022). YOSHLARNI ILM-FAN VA INNOVATSIYALARGA QIZIQTIRISHNING NOAN’ANAVIY USULI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(6), 308-310.

41. Choriyeva, M. S. qizi, & Eshqorayev, S. S. o’g’li. (2022). MILLATLARARO TOTUVLIK VA DINIY BAG’RIKENGLIK O’ZBEK XALQINING YUKSAK QADRIYATIDIR. INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING, 1(3), 46–51. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/iclt/article/view/2879>

42. Xushboqov, Q. (2022). BIR YOZUVDAN IKKINCHI YOZUVGA O ‘TISHDAN TARXIY SABOQ. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(5), 306-310.

43. Qobilbek Shokirovich Xushboqov (2022). O’ZBEK KIRILL VA LOTIN ALIFBOSI BORASIDAGI TURLI QARASHLAR. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (5), 385-391.

44. Djoraevich, E. B., Shokirovich, K. K., Shodievna, K. K., & Gayratovna, Y. G. A Commentary on a Poem. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 122-125.

